

28. *Non infringit superiorem resolutionem esse Episcopos in altiori gradu perfectionis.* — Nec obstat quod Episcopi sint in altiori gradu perfectionis, quam isti inferiores praelati vel curati. Quia, sicut in statibus acquirendæ perfectionis unus esse potest perfectior alio, ut postea videbimus, ita etiam sub communi statu perfectionis exercendæ potest esse varietas et inæqualitas in gradu perfectionis. Sic ergo dubitandum non est quin Episcopi sint in altiori gradu perfectionis quam inferiores praelati, quia quo universalior et principalior habent curam, eo ad illuminandum excellentius, magisque perficiendos alios verbo et exemplo obligantur. Unde peculiari etiam potestate ordinis ex officio possunt alios confirmare, presbyteros ordinare, Episcopos consecrare, et per potestatem jurisdictionis altioris et universalioris providentiam diocesis suæ habere tenentur; et simul congregati in Conciliis, etiam in universalem Ecclesiam aliquem influxum, saltem suffragium ferendo, habere possunt. Ideoque excellentiorem virtutis et perfectionis statum munus illud postulat. Hoc autem non obstat quominus etiam inferiores praelati in statu perfectionis sint, quatenus ad multa opera ejusdem rationis destinantur, licet non eodem modo, nec in tam excellenti gradu. Imo etiam sub ipsis Episcopis invenitur varietas et inæqualitas. Nam inferiores praelati, qui participant jurisdictionem episcopalem, ad plura et perfectiora opera obligantur; et ideo proximi sunt Episcopis in statu perfectionis; et qui inter eos sunt exempti, videntur etiam ad majorem perfectionem obligari, vel in eis supponi debere; quia quo superiori modo magisque independenti operantur, eo perfectiores et aptiores ad tale regimen supponantur. Denique in infimo gradu erunt curati, quia magis limitatam habent spheram et actionem; nihilominus tamen aliqua ex parte illum statum participant, quatenus ex officio eisdem operibus perfectionis magna ex parte incumbunt.

29. *Probabile est inferiores praelatos, etiam parochos, esse aliquo modo in statu perfectionis exercendæ.* — Ex his ergo quæ de immutabilitate horum praelatorum inferiorum in suo munere, et de perfectione operum eorundem munerum dicta sunt, videtur probabiliter colligi, hos praelatos seu pastores animarum esse aliquo modo in statu perfectionis exercendæ, non acquirendæ, seu in statu perficientium, non perficiendorum, maxime si cum munere hujusmodi sacerdotalis ordo jungatur. Nam,

sicut Innocentius III dixit, conjugium episcopi cum sua Ecclesia consecratione consummari, si institutio, seu collatio, aut electio, et confirmatio in tali praelatione aut beneficio antecedit, ordinarie vero solet præcedere ordinatio sacerdotalis. Et ideo diximus supra, per illam quasi inchoari statum perfectionis simplicium sacerdotum; nunc vero addimus, addita pastoralis cura compleri quodammodo in suo gradu aliqualem statum perfectionis hujusmodi praelatorum. In quo aliquid considerari potest pertinens ad perfectionem vitæ contemplativæ, et aliquid vitæ activæ, et primum habere ex vi sacræ ordinationis; secundum autem ex vi praelationis. Nam ratione ministerii consecrandi, et offerendi corpus Christi, quod per sacerdotalem ordinationem accipiunt, ad altioris rerum divinarum considerationem, majoremque animi puritatem obligantur; ratione vero praelationis tenentur salutem proximorum procurandæ incumbere. Et quia ex vi ordinationis et susceptionis talis muneris ad utraque opera perpetuo dicuntur, non incongrue dicuntur esse in statu perfectionis dicto modo, licet in gradu inferiori vel infimo illius ordinis, ut explicatum est. Et sane quævis D. Thomas, Cajetanus et alii in modo loquendi differant, in re non discrepant. Nam idemmet D. Thomas, Matth. 5, in ultimis verbis, distinguens statum perfectionis viæ in tria membra, unum vocat ordinis, alium praelationis, et tertium religionis, significans non solum praelatos omnes, sed etiam clericos esse in statu perfectionis. Unde aliqui conciliant illas sententias, dicentes hos praelatos non simpliciter, sed tantum secundum quid esse in statu perfectionis, quod facile potest admitti, nec de vocibus contendendum est; et res ipsa in sequenti capite decimo octavo explicabitur.

CAPUT XVIII.

UTRUM STATUS EPISCOPORUM PERFECTOR SIT, QUAM STATUS RELIGIOSORUM.

1. *Comparatio non fit inter personas, sed inter status.* — Hæc comparatio odiosa videri potest, et ideo vitanda, ut tetigit Waldens., lib. 3, tom. 3, de Sacramental., tit. 9, c. 8. Verumtamen facile tollitur invidia, si et prudenter ac modeste tractetur, simulque consideretur non fieri comparisonem inter personas vel merita earum, sed inter status, eorumque conditiones seu qualitates. Vel, ut dixit D. Thomas, d. q. 184, art. 8: *Comparatio fit*

ex genere operum, non ex charitate operantis, sicut Christus, Luc. 7, vitam contemplativam activæ prætulit, dicens: Maria optimam partem elegit. Sic ergo comparatio non est odiosa, sæpeque in discursu hujus materiæ occurrit. Fortasse tamen videbitur hoc loco præpostera dicta comparatio, quia nisi sint extrema cognita, non potest inter ea comparatio fieri; hæc autem nondum explicuimus religiosum statum; quomodo ergo possumus illum cum alio statu comparare? Verumtamen ad comparisonem faciendam sufficit nobis generalis divisio superius data de statu perfectionis exercendæ vel acquirendæ. Nam hæc membra secundum generales rationes suas satis explicata sunt, et secundum illas tantum status praelatorum et religiosorum, quasi ex genere suo, comparamus. In hac autem comparisonem duo possunt inquiri: unum est, quis status istorum sit perfectior, comparando maximum et perfectissimum statum unius ordinis ad maximum alterius. Aliud est, singulos status unius generis cum singulis alterius conferendo; ex his autem comparisonibus, prior in præsentem capite definitur, quia reducitur ad comparisonem status episcopalis cum religioso; de altera vero in cap. 19 dicemus.

2. *Conclusio, Episcoporum statum quocumque statu religiosorum perfectiorem esse.* — Dico ergo episcoporum statum esse perfectiorem quocumque statu religioso, ac subinde statum perfectionis exercendæ perfectiorem ex suo genere esse, quam statum acquirendæ perfectionis. Hæc posterior pars clara est, quia comparatio ex genere fit secundum suprema capita utriusque extremi; in statu autem perfectorum, seu perfectionis exercendæ, episcopatus est summus; ergo si ille excedit omnem statum perfectionis acquirendæ, profecto ille status praelatorum ex genere suo perfectior est. Prior igitur pars probatur imprimis ex Conciliis, Pontificibus, et aliis Patribus c. 13 allegatis, qui non solum dicunt episcopos esse in statu perfectorum, sed etiam esse in sublimitate, cui nullus alius status potest adæquare. Deinde probatur ex operum excellentia, ad quæ ex vi illius status perpetuo obligantur et consecrantur praelati. Nam talia opera sine magna perfectione pro dignitate exerceri non possunt, et ex natura sua perfectiora sunt, et magis ardua, quam ea ad quæ religiosi ex vi sui status consecrantur; ergo status Episcopi excedit absolute totum ordinem status religiosi. Consequentia est clara, quia status perfectionis quasi specificatur ab actibus ad quos

principaliter ordinatur. Unde ex habitudine ad perfectiores actus, status judicandus est perfectior, præsertim si modus habitudinis sit etiam perfectior, ut est in Episcopo; quia est in illo ut in perfecto et perfectore, et non ut in perficiendo.

3. *Confirmatur ratio tradita.* — Propositio autem assumpta ex muneribus episcoporum stabilitur; nam imprimis habent omnes excellentias quas habent inferiores Praelati; et deinde habent illas universaliori et altiori modo; et præter eas habent alias omnino proprias et valde perfectas, quæ omnia breviter declarantur. Nam imprimis habet Episcopus commune cum aliis inferioribus docere, prædicare et illuminare alios verbo; imo hoc munus quasi per antonomasiam solet tribui Episcopis, quia et majori auctoritate illis convenit, et ipsos etiam inferiores pastores sibi subordinatos illuminare debent, docere et dirigere. Propter quod Concilium Tridentinum, sess. 25, c. 11, de Reformat., dicit, *prædicare esse proprium Episcoporum munus*, juxta præceptum Christi datum Apostolis, Marci ult.: *Prædicare Evangelium*; nam in eo munere Episcopi Apostolis succedunt. Et in Pontificali Romano, sub titulo de Consecratione Episcopi, inter munera Episcopi ponitur *interpretari*, utique Scripturam quando verbum Dei fidelibus proponit, seu prædicat, hoc enim multo magis ad episcopale munus pertinet, quam ad inferiores ministros. Unde in septima Synodo, post actionem septimam, c. 2 dicitur: *Substantia summi sacerdotis nostri sunt eloquia divinitus tradita, id est, vera Scripturarum divinarum disciplina.* Et refertur in c. Omnes, 38 d. Et Origenes, homil. 6 in Leviticum: *Hæc duo, inquit, sunt Pontificis opera, ut a Deo discat legendo divinas Scripturas, et sapius meditando, ut populum doceat.*

4. *Probatur pertinere ad Episcopum illuminare.* — Secundo, pertinet maxime ad Episcopum omnes exemplo illuminare, quia non potest abscondi civitas supra montem posita; et quia bonus pastor ante oves vadit, et oves illum sequuntur. Unde Concilium Toletanum XI, c. 2: *Quantum quis, inquit, præcelsi culminis obliet locum, tanto necesse est præcedat cæteros gratia meritorum, ut in eo, quod præsidet singulis, singulariter ornetur eminentia sanctitalis, habens semper in ore gladium veritatis, et in opere efficientiam luminis.* Quæ verba pio et erudito scholio illustrat ibi insignis ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopus, D. Garcia a Loaysa; in quo ex Scripturis et Patribus multa ad hoc

confirmandum congerit. Tertio, desideratur maxime in Episcopo charitas tum in Deum, qui est principalis ovium dominus, ut significavit Christus, Joan. 21, cum ter interrogavit Petrum an se diligeret, priusquam illi oves suas commendaret; tum in subditos, quos et tolerare, et benigne suscipere, ac patienter ferre, eorumque necessitatibus subvenire et inservire debet, juxta illud Pauli, 1 Cor. 9: *Omniū me servum feci, ut plures lucrifacerem.* Et infra: *Factus sum infirmus infirmis, ut infirmos lucrifacerem; omnibus omnia factus, ut omnes facerem salvos.* Ac denique peculiari modo ex vi sui muneris tenetur ita diligere oves, ut animam pro eis ponat, si oportuerit, ut Joan. 10 Christus docuit. Unde necessaria illi maxime est patientia, quæ opus perfectum habet, quia non tantum misericordiam, sed justitiam etiam, et interdum fortiter et severe servare oportet; unde necesse est ut ab improbis multa patiatur. Propter has ergo et similes causas, thronus episcopalis locus maximæ perfectionis est.

5. *Prima contra præcedentem doctrinam objectio.* — Plures vero difficultates circa hanc comparisonem occurrunt. Prima est, quia licitum, imo et consultius est id appetere et procurare quod perfectius est, et consequenter etiam licet illud vovere; sed appetere episcopatum, vel non est bonum, vel certe non est consulendum, et ideo non est conveniens materia voti, quod esse potest de quolibet meliori bono; ergo non est episcopatus status maxime perfectus, nec statui religioso præferendus, cum religiosum statum et consulere, et appetere, et vovere, optimum sit. Et confirmari hoc potest, quia votum non ingrediendi religionem per se est nullum, tanquam repugnans majori bono; votum autem non acceptandi episcopatum per se bonum est et validum; ergo signum est meliorem esse statum religiosum quam episcopalem.

6. *Secunda objectio.* — *Confirmatur.* — Secundo objicitur, quia saltem in latitudine religiosi status datur aliquis perfectior statu episcoporum. Nam imprimis in omni statu religioso completo et proprio emittuntur tria substantialia vota de tribus præcipuis consiliis, quæ Episcopi ex vi sui status præcise spectati non emittunt. Et præterea religiosi multa opera observantiæ regularis profitentur. Et ultra hæc omnia, nonnulli ex vi sui instituti et status incumbunt illis operibus, quæ in Episcopo summæ perfectionis esse videntur, ut sunt meditatio et contemplatio rerum divinarum,

prædicatio verbi Dei, et pro animarum salute cura et sollicitudo, ex voto et obedientia suscepta, non solum cum magnis et arduis laboribus, sed etiam vitam multis periculis pro Christi ovibus exponendo; ergo talis religiosus status totam perfectionem episcopalis status complectitur, et addit religiosæ vitæ perfectionem, et abnegationem temporalium rerum et honorum, quam status episcopalis per se non includit; ergo superat illum instar totius quod parte majus est. Et confirmari hoc potest saltem de prælatis religiosis; nam illi cum religioso statu conjungunt episcopalem, quantum ad munus spectat, absque consecratione, quæ ad statum perfectionis parum addere videtur; ergo, pensatis omnibus, sunt in statu perfectiori quam seculares Episcopi. Quod argumentum magis urget in prælatis perpetuis, et præsertim si principalem vel supremum locum habeant, ut Generales, vel etiam Provinciales.

7. *Tertia objectio.* — Tertio objicitur, quia si status episcopalis esset religioso perfectior, qui haberet votum religionis, impleret illud, acceptando episcopatum, quia votum satis implet, qui in melius illud commutat, juxta cap. *Pervenit*, de Jurejurand. Consequens autem est contra cap. *Per tuas*, de Voto, ubi habenti votum religionis, qui illud non impleverat, et episcopatum acceperat, consulit Pontifex, *ut si conscientiam suam sanare desiderat, episcopatum relinquat, et votum suum impleat.* Ergo signum est censuisse Pontificem statum episcopalem statu religionis non esse perfectiorem. Probatur consequentia simul cum majori, quia qui vovit ingredi religionem laxiorem, satis implet votum ingrediendo strictiorem; ergo qui vovit statum inferiorem perfectionis, etiam adimplebit votum assumendo perfectiorem; ergo e contrario si votum religionis non impletur per episcopatus professionem, signum est statum Episcopi non esse perfectiorem. Et confirmatur, quia si status Episcopi est perfectior, non erit licitum illo relicto descendere ad statum religiosum, etiam de licentia Papæ; nec Papa poterit licite dare talem licentiam, sine alia extrinseca causa vel necessitate; quia si episcopatus est perfectior status, ex solo intuitu perfectionis religiosæ non potest justa causa talis mutationis oriri; dispensatio autem sine justa causa concessa non est licita; consequens autem est falsum, et contra usum Ecclesiæ, imo contra commune prudentum consilium, qui non tantum putant hujusmodi transitum posse licite fieri de licentia Papæ, sed

etiam, ut melius consulunt, etiamsi nulla alia causa intercedat, præter desiderium propriæ perfectionis, dummodo Ecclesiæ vacanti per hujusmodi transitum possit æque bene provideri.

8. *Enervatur prima objectio.* — Circa primam objectionem occurrebat disputatio, an appetere episcopatum vel illum procurare, licitum sit. Sed illam in opus de ordine omittimus, quoniam ad difficultatem in illo argumento tactam, satis est supponere, appetere episcopatum non esse ex melioribus bonis, nec per se cadere sub consilium; sed ad summum in casu necessitatis, in quo etiam matrimonium consuli potest. Verumtamen ad vim argumenti enervandam imprimis objicimus, quod, si esset argumentum validum, non solum probaret comparative statum episcopalem non esse statum perfectiorem, sed etiam absolute non esse statum perfectionis. Quia omnis status perfectionis videtur esse ex melioribus bonis, et ideo ex se materiam esse consilii, et appetitus honestissimi, et voti, quod de meliori bono esse debet.

9. *Tres differentiæ inter statum religiosum et episcopalem numerantur.* — Ut ergo difficultati satisfaciamus, oportet advertere, quod supra traditum est, status episcopi et religiosi esse diversarum rationum. Nam religiosus status per se est perfectionis acquirendæ, episcopalis vero, communicandæ, quamvis consequenter sit etiam status augendæ perfectionis in seipso, quia hoc augmentum ex usu perfectorum operum sequitur. Et hinc oritur alia differentia inter hos duos status, quod episcopalis supponit perfectionem in eo qui ad illum assumitur, religiosus autem minime. Unde Concilium Tridentinum, sess. 6, c. 1, de Reform., statuit, *ut ad Ecclesiarum regimen, onus quippe angelicis humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita atque omnis ætas a puerilibus exordiis usque ad perfectiores annos per disciplinæ stipendia ecclesiasticæ laudabiliter acta, testimonium præbeat, secundum venerabiles Patrum sanctiones assumantur.* Quæ fere verba ex Zozimo Papa, epist. 1, in principio, et Hormisda, epist. 3, c. 1, et Cælestino, epist. 2, c. 1, et aliis decretis, quæ a Gratiano, dist. 61, referuntur, sumpta sunt. At vero e contrario ad statum religiosum imperfecti et peccatores nuper ad Deum conversi recipiuntur, quia ut perficiantur assumuntur.

10. Tertia differentia est, quod status religiosus per se requirit ablationem impedimen-

torum perfectionis acquirendæ, et ideo per vota consiliorum perfectionis constituitur; status autem episcopalis ex se hæc non requirit. Unde potest quarta differentia assignari, quod episcopalis status magnam dignitatem includit, ad quam per se consequitur magnus honor, superior potestas, et minor subjectio, et abundantia divitiarum, seu rerum temporalium. Unde fit ut magnam perfectionem requirat talis status in eo qui ad illum ascendit, ut non solum his rebus non impediatur, sed etiam illis omnibus ad excellentiora virtutum opera præstanda utatur; status autem religiosus e contrario requirit paupertatem, subjectiorem et abnegationem temporalium bonorum.

11. *Prima responsio ad primam objectionem.* — Hinc ergo ad primam objectionem respondemus primo, quod, licet status episcopalis sit perfectior cæteris, nihilominus propter illa quæ habet adjuncta, est in illius appetitu periculum præsumptionis, vel ambitionis, vel avaritiæ, aut cupiditatis divitiarum, et ideo appetitum ejusmodi, moraliter ac per se loquendo, non esse laudabilem vel consulendum; et ob eandem rationem non est materia voti, quia, licet episcopatus secundum se magnum bonum sit, appetere tamen vel procurare illum, non est ex melioribus bonis propter pericula; non potest autem voveri nisi quod potest tanquam melius desiderari. Secus vero est in statu religioso, nam, licet sit minus perfectus, simpliciter est melius bonum quam omne aliud illi impossibile, et aliunde non habet de se illa pericula; imò aufert impedimenta perfectionis, et incentiva illorum vitiorum, quæ perfectionem impediunt, et ideo et appeti, et voveri, et consuli potest.

12. *Secunda ejusdem objectionis responsio.* — Secundo dicimus, quod licet status Episcopi in se sit altior et perfectior, tanquam obligans ad perfectiora opera, et requirens in persona plures et majores virtutes, nihilominus status religiosus est utilior, et aptior ad perfectionem acquirendam, conservandam et augendam, moraliter loquendo, omnibusque pensatis. Et ideo magis potest procurari status religionis quam episcopalis, et aptior est materia voti. Nihilominus tamen non est per se et intrinsece malum vovere acceptare episcopatum, si ab illius temporalibus commodis præscindatur; multo magis si contrariis incommodis conjunctum sit, ut erat in primitiva Ecclesia; et nunc in Japonia, China, et aliis similibus locis esse potest. Loquor de voto

acceptandi, quia tunc iudicium de dignitate personæ superiori relinquitur, et ita tollitur periculum præsumptionis; alia vero pericula ex dicta conditione episcopatus ablata supponuntur. Unde procurare episcopatum, etiam dictis conditionibus suppositis, vix probari potest, nedum consuli vel voveri, quia tale desiderium supponit iudicium de propria sufficientia et dignitate, quæ existimatio de seipsa periculosa est. Nihilominus tamen in casu aliquo potest hoc honestari, ut si magna sit necessitas Ecclesiæ, et tanta incommoditas episcopatus, vel ob aeris inclementiam, vel ob alia pericula mortis, vel ob regionis distantiam, ut vix inveniretur aliquis ad tale ministerium aptus, qui episcopatum acceptare vellet. Tunc enim se offerre, opus esse posset perfectionis et materia voti; sed de hoc latius in materia de ordine.

13. *Respondetur ad confirmationem ejusdem primæ objectionis.* — Ad confirmationem illius primi argumenti ex dictis facile respondetur, concedendo antecedens, nimirum, votum non ingrediendi religionem, regulariter ac per se loquendo, esse invalidum; votum autem non acceptandi episcopatum, per se validum esse, si debito modo fiat, ut recte docet D. Thomas 2. 2, q. 186, art. 2, ad 3. Negatur autem consequentia, nimirum, minus perfectum esse episcopalem statum; solum enim sequitur esse minus securum, aut pluribus periculis expositum. Unde, qui vovet non acceptare episcopatum, semper habet subjunctam conditionem, nisi præcipiatur ab habente potestatem, et ideo solum vovet non procurare illum, nec propria sponte, et quasi nixus suo iudicio de propria sufficientia, illud accipere; nec propter temporalia commoda, sed propter solam obedientiam vel necessitatem charitatis illud suscipere. Et ita per hujusmodi votum non fugitur episcopatus, ut status minus perfectus, sed fugitur modus minus perfectus ascendendi ad illum. Et ita quoad hoc, tale votum est de meliori bono, et non claudit januam majori bono, quia semper patebit ingressus ad episcopatum, si superior præcipiat. In statu autem religionis cessant hæ rationes vel pericula, et non solum status ipse perfectionis est, sed etiam modus obtinendi illum, ipsum appetendo, petendo et procurando, est optimus; ideoque tam votum non assumendi, quam non petendi aut procurandi illum, per se illicitum et invalidum est, nisi in aliquo casu ex circumstantiis personæ et aliarum rerum, propter vitandum aliquem excessum, aut impru-

dentem modum procurandi talem statum, votum honestetur.

14. *Responsio ad secundam objectionem.* — Secunda objectio est specialis de aliquibus statutis religiosis, et ideo exacta illius declaratio ex inferius tractandis pendet. Nunc ergo breviter respondetur negando consequentiam, quia, licet status religiosus interdum exerceat actiones pertinentes ad statum perfectionis communicandæ, seu exercendæ circa alios, solum ministerialiter, et per quamdam delegationem a supremis prælatis illam participat; et ideo talis status non attingit excellentiam status episcopalis, ad quem illæ actiones principaliter et quasi proprio jure spectant. Unde obligatio exercendi tales actiones, et procurandi salutem animarum, et perdendi pro illis animam, si oportuerit, longe major et altior est in Episcopo quam in quocumque simplici religioso, cujuscumque sit instituti. Et ideo etiam ex ea parte status ejus perfectior est. Præterea ipsi Episcopi jure suo, et seclusis privilegiis, sunt pastores et perfectiores ipsorum religiosorum, cujuscumque ordinis sint; et ideo ex vi muneris major perfectio in Episcopo desideratur. Denique multæ gravissimæ et perfectissimæ actiones pertinentes ad perficiendos alios, sunt propriæ Episcoporum, vel ratione consecrationis, vel ratione jurisdictionis: ut fideles confirmare, sacerdotes consecrare, in veritatibus fidei definiendis habere suffragium, et ad universale regimen Ecclesiæ, quando oportuerit, vocari, per eum ad quem pertinet Concilia congregare, quæ omnia, et similia, totum ordinem status religiosi excedunt.

15. *Infirmatur secunda objectionis confirmatio.* — Tertia objectio sequenti capite solvetur. — Unde ad confirmationem concedimus, Prælatos religiosorum ratione muneris habere peculiare perfectionis munus. Quod si temporale sit, magis nomen officii quam status meretur; si vero sit perpetuum, potest fortasse speciali ratione status perfectionis vocari, et ad statum perficientium pertinere, juxta dicta in præcedenti capite. Nihilominus tamen respondetur, illos Prælatos simpliciter esse inferiores Episcopis in perfectionis statu, quia illa veluti duplex ratio status perfectionis, quæ in talibus Prælatiis religiosis considerari potest, in statu episcopali universaliori, altiorique modo continetur, ut patebit facile considerando et applicando ea, quæ in principio hujus responsionis et in probationibus assertionis dicta sunt. Tertia objectio postulat

gravem quæstionem, in sequenti capite tractandam.

CAPUT XIX.

AN STATUS EPISCOPALIS ADEO PERFECTUS SIT, UT IN EO VOTUM RELIGIONIS IMPLEATUR; ET EXPONITUR CAP. *Per tuas*, DE VOTO.

1. *Prima sententia affirmans votum ingrediendi religionem non frangi per acceptationem episcopatus.* — Tertia objectio in præcedenti capite proposita nonnullas petit difficultates, quarum resolutio ad præcedentis resolutionis exactam notitiam necessaria est. Est autem præcipuum dubium, an ille, qui vovet ingredi religionem, et ante votum expletum ad episcopatum vocatur, possit licite et sine transgressione voti episcopatum accipere, quasi votum in melius commutando, vel per fortius vinculum illud extinguendo, ita ut consequenter ad votum implendum non amplius teneatur; videtur enim hoc sequi ex resolutione data, quod status episcopalis est perfectior religioso. Et tamen oppositum in illo textu definiri videtur. Primus modus respondendi est, non frangi votum illud acceptando episcopatum, sed extinguere, et consequenter nihil in eo peccari; nec relinqui obligationem postea renunciandi episcopatu, et implendi votum, per se loquendo. Ita sentiunt Abbas, Antonin. et Henric., in d. c. *Per tuas*, ubi etiam non repugnant Hostiens. et Joan. Andr., et sequitur Henric., lib. 10 de Sacramento Ordin., c. 32, in fine; licet addat, *contrarium esse tutius, et communiter receptum, et ideo in praxi servandum.* Constantius id tradit uterque Emmanuel Sa, verbo *Episcopus*, n. 2; et Rodriguez, in Sum., tom. 2, capite sexto, numero sexto, referens hoc fuisse iudicium plurium Doctorum in Salmanticensi Academia; additque D. Thomam et Cajetanum, sed immerito.

2. *Confirmatur primo.* — *Confirmatur secundo.* — Fundamentum hujus sententiæ est, argumentum secundum superius factum, quod in eo casu non frangitur votum, sed in melius commutatur, et consequenter melius impletur, juxta c. *Scripturæ*, de Voto, et c. *Per venit*, de Jurejurando. Et confirmatur, quia vinculum majus extinguit minus, ut vinculum carnalis matrimonii solvit vinculum voti simplicis religionis; ergo multo magis solvet illud vinculum spiritualis matrimonii; cum hoc tamen discrimine, quod illa prior solutio fit cum peccato, hæc vero posterior sine pec-

cato fit, quia cum majori vinculo major etiam perfectio conjungitur. Et simili modo, votum solemne in religione laxiori extinguit vinculum simplicis voti præcedentis ingrediendi religionem strictiorem, juxta cap. penultim., de Regular., in 6. Ergo multo magis in præsentī. Tandem confirmatur, quia religiosus professus licite transit ad episcopatum, ut patet c. unico, 18, quæst. 1, et est per se notum; ergo a fortiori nondum professus, et habens simplex votum religionis, licite transit immediate ad episcopatum, quia minus ligatus est vinculo religionis, quam professus religiosus.

3. *Secunda et verissima sententia affirmat, eum, qui vovet religionem, peccare acceptando episcopatum, ac teneri dimittere.* — Secunda sententia, quam verissimam censeo, affirmat imprimis, votum religionis, quod præcessit episcopatus acceptationem, non extingui nec impleri per ascensum ad episcopatum. Et consequenter affirmat peccare illum, qui habens votum religionis, ante illud impletum, statum episcopatus assumit sua voluntate, et sine speciali dispensatione. Unde affirmat tertio, eum, qui sic accepit episcopatum cum voto religionis nondum impleto, teneri ad renunciandum episcopatu, ut votum religionis impleat, quamvis illo impleto possit iterum acceptare episcopatum, si ad illum eligatur. Hanc sententiam insinuavit satis D. Thomas 2. 2, q. 189, art. 3, ad 1, ut infra expendemus; et ita intelligit et sequitur ibi Cajetanus. Et idem tenent ex Theologis Richard., in 4, dist. 38, art. 5, quæst. 1, ad 3; et Major, quæst. 6; et Abulens., quæst. 94, in c. 30 Numer.; Azor, tom. 1, lib. 11, c. 16, quæst. 2, et c. 22, quæst. ult.; et optime Sanch., lib. 4 in Decalog., c. 17. Ex Canonistis etiam Abbas Antiquus, et Cardinalis ibi; et magis inclinatur Joan. Andr. et Hostiens., et hic clarius in Summa, titulo de Voto, § *Et utrum a voto*, n. 14. Ex Summistis, Sylv., verb. *Votum*, 3, q. 9, et verb. *Religio*, 2, q. 20; Angel., *Votum*, 2, quæst. 12, *Votum*, 3, quæst. 15; Corduba, in Summa Hispana, quæst. 153. Novissime Miranda, in Manual. Prælat. regul., tom. 1, quæst. 20, art. 9, et alii, quos prædicti referunt.

4. *Probatur primo ex cap. Per tuas.* — Probatur primo ex dicto cap. *Per tuas*, cujus decisio satis clara et expressa videtur, licet per varios intellectus ab auctoribus contrariæ sententiæ eludatur. Unus est, ibi Pontificem solum consulere quod esset melius, non vero quod fuisset necessarium. Ita indicat Cardinalis ibi, et sequuntur Henriquez et Emmanuel,